HE102/2018 vp
FT, dosentti Sirkku Manninen
Suomen luonnonsuojeluliitto ry
YmV 24.10.2018

HE 102/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain liitteen I muuttamisesta

YVA-menettely on tärkeä väline merkittävien ympäristövaikutusten hallintaan. Monet tässä ehdotuksessa esitetyt muutokset selkeyttävät määritelmiä, mikä on sääntelyn soveltamisen ja tulkinnan kannalta eduksi.

Kansainvälisessä vertailussa Suomessa tehdään YVA-menettelyjä vuosittain varsin vähän ja soveltamisalan laajentaminen nyt ja jatkossa on perusteltua. Esimerkiksi kauppakeskusten ja matkailuhankkeiden, suurten aurinkovoimala-alueiden (esim. yli 10 ha) sekä maastossa ja vesialueilla sijaitsevien moottorikilpa- ja harjoitteluratojen YVA-rajat tulisi selvittää. Kyseisistä hankkeista saattaa aiheutua merkittäviä haittoja ja päästöjä, joita ei pystytä aina hallitsemaan kaava-sovalla. Uudet moottorikelkka- ja mönkijäreittihankkeet tulee myös saada YVA-hankeluetteloon maastoliikennelain uudistuksen yhteydessä.

Alla kommenttimme esityksessä vielä oleviin puutteisiin.

1. Eläinten pito
Turkistarhojen ja kalankasvattamojen lisääminen luetteloon on perusteltua. Esitetyt raja-arvot ovat kuitenkin niin korkeita, ettei hankeluettelokohta tule todennäköisesti useinkaan sovelletuksi. Erityisen ongelmallinen on vesiviljelyn suuruus, koska sen ravinnekuorma tulee suoraan vesistöön.

Esityksestä poiketen myös naudoille tulee asettaa joku raja-arvo, esim. 300 tai vastaava eläinyksikköluku.

2. Luonnonvarojen otto ja käsittely
2 b) kiven, soran ja hiekan otto
Tältä osin on syytä kiinnittää huomiota hankkeiden yhteisvaikutuksiin. Samalla alueella on usein monia toimijoita, jolloin eri hankkeiden yhteisvaikutusten tulee laukaista YVA-menettelyn tarve mm. pohjavesivaikutusten takia.

2 d) uraanin ja torumin käsittely
Toriumin lisääminen on tarpeellista, mutta myös koetoiminta tulee pitää mukana soveltamisalassa.

2 e) turvetuotanto
On perusteltua, että "yhtenäiseksi katsottu" -vaatimus poistetaan hankeluettelosta, koska sitä on helppo kiertää jakamalla hankkeita eri osiin. Soveltamisalan rajana olevaa pinta-alaa tulee

kuitenkin laskea 150:stä 100 hehtaariin. Lisäksi voimakkaasti lisääntymässä oleva rahkasammalten keruu tulee lisätä pykälän soveltamisalaan.

2 f) metsä-, suo- tai kosteikkoluonnon muuttamisen alaraja ja soveltamisala
Kokorajan tulee olla esityksen perusteluissa mainittu 100 ha ja soveltamisalassa tulee mainita selkeästi pellonraivaus.

6. Kemianteollisuus
On tärkeää varmistaa, että bioetanolit ym. jäävät näin hankeluetteloon, kun jätekohtaa muutetaan.

7. Energian tuotanto
7 e) tuulivoima
On perusteltua säilyttää tuulivoimalahankkeen yksittäisten tuulimyllyjen lukumäärää koskeva raja entisellään (vähintään 10 kappaletta), vaikka kokonaistehon MW-määrää nostetaan, koska yksittäisten tuulimyllyjen koko (teho) on kasvanut. Haitalliset ympäristövaikutukset johtuvat usein tuulimyllyjen lukumäärästä, eivät niiden koosta. Lisäksi on huomattava, että tuulivoimaloiden edellyttämät sähkölinjat aiheuttavat usein enemmän haitallisia ympäristövaikutuksia kuin tuulimyllyt, joten sähkölinjojen rakentaminen tulee sisällyttää aina liitännäishankkeena tuulivoimaloiden YVA-menettelyyn.

8. Energian ja aineiden siirto sekä varastointi
Esitetyn muutoksen osalta ei ole oivallettu, että erilaisten putkien ja johtojen vaikutus luontoon ei riipu niiden paksuudesta, vaan linjan pituudesta. Yli 10 kilometrin pituisilta putkilta ja johdoilta tulee aina edellyttää YVA-menettelyä.

9. Liikenne
Tiehankkeet
b) neli- tai useampikaistaisten, vähintään 10 km pituisten teiden...
c) tien uudelleenlinjaus tai leventäminen...

Tältä osin on selvitettävä, miten tämä toimii käytännössä. Maantielaissa tiet linjataan varsin aikaisessa vaiheessa ja YVA-pohdinta tehdään vasta myöhemmin. Maantielain ja YVA-menettelyn keskinäissuhde tulee selvittää.

9 e) Lentokentät
Kiitoradan pituus on lentokentän ja sen aiheuttaman liikenteen vaikutusten kannalta irrelevantti kriteeri. Laajennushankkeet ja uudet lentokentät tulee lisätä hanke-luetteloon. Jos kenttää ei yvata, voi syntyä tilanne (vrt. Pyhtää), jossa kentän perustamista ei ohjaa myöskään maakuntakaava eikä kuntakaava.

9 h) Tunnelit
Viron tunnelin lisäys on aiheellinen ja ajankohtainen.

11. Jätehuolto
Jos muiden jätteiden YVA-raja nousee, tulee muutoksen vaikutuksia seurata.

Lopuksi

Lisäksi on syytä kiinnittää huomiota ympäristösääntelyn kokonaisuuteen, sillä viimeisten vuosien

aikana lainsäädäntöön on tehty runsaasti muutoksia. Tästä seuranneita yhteisvaikutuksia ei ole kuitenkaan juuri arvioitu, mikä on selkeä puute. Esimerkiksi ns. yhden luukun mallin mukainen uusi lainsäädäntö tuonee mukanaan muutoksia ympäristölupien ja YVA-menettelyn rajapintaan, minkä ohella suunnitellun maakuntauudistuksen merkittävät hallinnolliset ja rakenteelliset muutokset saattavat aiheuttaa ennakoimattomia ympäristöllisiä vaikutuksia. Sen vuoksi olisi ensiarvoisen tärkeää selvittää jo tehtyjen ja vielä valmisteilla olevien muutosten kokonaisvaikutukset sekä järjestää myös muutosten riittävä seuranta.

Lisätietoja

- FT, dosentti Sirkku Manninen, puhelin 040 5631546, sirkku.manninen@helsinki.fi
- erityisasiantuntija Tapani Veistola, puhelin 0400 615 530, tapani.veistola@sll.fi